

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายเจริญ ภัคดีธนากุล ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๕๖

เรื่องพิจารณาที่ ๓๒/๒๕๕๕

วันที่ ๑๓ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๖

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ มาตรา ๓๙ และมาตรา ๔๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒) (๓) (๔) (๗) หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ ๑ บททั่วไป บัญญัติว่า การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น ทั้งจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ โดยกฎหมายที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพดังกล่าว ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง เป็นการเจาะจง

ในส่วนของมาตรา ๔๐ (๒) (๓) (๔) (๗) เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ ๔ สิทธิในกระบวนการยุติธรรมโดย มาตรา ๔๐ (๒) บัญญัติรับรองสิทธิพื้นฐานของบุคคลในกระบวนการพิจารณาของกระบวนการยุติธรรม ว่าอย่างน้อยต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐานเรื่องการได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย การได้รับทราบข้อเท็จจริงและตรวจเอกสารอย่างเพียงพอ การเสนอข้อเท็จจริง ข้อโต้แย้งและพยานหลักฐานของตน การคัดค้านผู้พิพากษาหรือตุลาการ การได้รับการพิจารณาโดยผู้พิพากษาหรือตุลาการที่นั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะ และการได้รับทราบเหตุผลประกอบคำวินิจฉัย คำพิพากษา หรือคำสั่ง มาตรา ๔๐ (๓) บัญญัติว่า บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะให้คดีของตนได้รับการพิจารณาอย่างถูกต้อง รวดเร็วและเป็นธรรม มาตรา ๔๐ (๔) บัญญัติว่า

ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย คู่กรณี ผู้มีส่วนได้เสีย หรือพยานในคดีมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสม ในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งสิทธิในการได้รับการสอบสวนอย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรม และการไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง และมาตรา ๔๐ (๗) บัญญัติว่า ในคดีอาญา ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีที่ถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม โอกาสในการต่อสู้คดีอย่างเพียงพอ การตรวจสอบหรือได้รับทราบพยานหลักฐานตามสมควร การได้รับความช่วยเหลือในทางคดีจากทนายความ และการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว

เนื่องด้วยในปัจจุบันการประกอบอาชญากรรมมีการดำเนินการเป็นเครือข่ายระหว่างหลายประเทศด้วยกัน ทำให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของแต่ละประเทศไม่อาจป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศ อันเป็นเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕

พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ มาตรา ๓๙ และมาตรา ๔๑ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๒ ว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือและขอความช่วยเหลือ ส่วนที่ ๑๐ วิธีขอความช่วยเหลือ ซึ่งมาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ และมาตรา ๓๙ เป็นเพียงรายละเอียดในการดำเนินการขอและให้ความร่วมมือเท่านั้น มิได้ขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญแต่ประการใด คงมีประเด็นที่จะต้องพิจารณาตามมาตรา ๔๑ ที่บัญญัติว่า “บรรดาพยานหลักฐานและเอกสารที่ได้มาตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือว่าเป็นพยานหลักฐานและเอกสารที่รับฟังได้ตามกฎหมาย”

เห็นว่า ถึงแม้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ (๒) จะบัญญัติรับรองให้การเสนอข้อเท็จจริง ข้อโต้แย้ง และพยานหลักฐานของบุคคลในกระบวนการยุติธรรมเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนซึ่งจะต้องได้รับหลักประกันอย่างเพียงพอ ส่วนมาตรา ๔๐ (๓) (๔) และ (๗) นั้น บัญญัติรับรองให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งสิทธิในการได้รับการสอบสวนหรือพิจารณาคดีอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม แต่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ ก็ได้กำหนดให้มีการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ได้ โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ เท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพ ซึ่งพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศ

ในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔๑ ก็เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีเจตนารมณ์และสาระสำคัญ สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ (๒) (๓) (๔) (๗) และมาตรา ๒๙ เพราะบัญญัติให้ บรรดาพยานหลักฐานและเอกสารที่ได้มาตามกฎหมายฉบับดังกล่าวถือเป็นพยานหลักฐานและเอกสารที่รับฟังได้ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการพิจารณาพิพากษาคดี จึงไม่ขัดแย้งต่อหลักประกันขั้นพื้นฐานอย่างเพียงพอ ในการเสนอข้อเท็จจริง ข้อโต้แย้งและพยานหลักฐานของจำเลย และมีได้กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิ และเสรีภาพของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้แต่ประการใด อีกทั้งยังมีได้เป็นการจำกัดสิทธิและ เสรีภาพดังกล่าวของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะ แต่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป

นอกจากนี้ การที่บทบัญญัติมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศ ในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ จะรับรองให้บรรดาพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่ได้มาตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว เป็นพยานหลักฐานที่รับฟังได้ตามกฎหมายแม้จะมีได้กระทำต่อหน้าจำเลย และจำเลยอาจไม่มีโอกาส ถ้ามคำนก็ตาม แต่ก็มิใช่บทบังคับให้ศาลต้องเชื่อเป็นยุติตามพยานหลักฐานนั้นเป็นการเด็ดขาด เนื่องจาก ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๗/๑ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการชั่งน้ำหนัก พยานหลักฐานเพื่อคุ้มครองจำเลยในคดีอาญาไว้เป็นการเฉพาะด้วยว่า ในการวินิจฉัยชั่งน้ำหนักพยานบอกเล่า พยานขัดทอด พยานที่จำเลยไม่มีโอกาสถ้ามคำน หรือพยานหลักฐานที่มีข้อบกพร่องประการอื่น อันอาจกระทบถึงความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานนั้น ศาลจะต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง และไม่ควรเชื่อพยานหลักฐานนั้นโดยลำพังเพื่อลงโทษจำเลย เว้นแต่จะมีเหตุผลอันหนักแน่น มีพฤติการณ์พิเศษแห่งคดี หรือมีพยานหลักฐานประกอบอื่นมาสนับสนุน หากใช่เป็นการที่ศาลมีอำนาจ รับฟังพยานหลักฐานและวินิจฉัยคดีได้ตามอำเภอใจโดยปราศจากเหตุผลอันชอบธรรมแต่อย่างใดไม่ อีกทั้งปัจจุบัน ประเทศไทยมีการลงนามในสนธิสัญญาว่าด้วยความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางอาญากับประเทศต่าง ๆ ในเรื่องของการสืบพยานหลักฐานมากมาย เช่น สนธิสัญญาว่าด้วยความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องทางอาญาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งแคนาดา หรือระหว่างราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลประเทศเกาหลี เป็นต้น เป็นเหตุให้ประเทศไทยจำเป็นต้องมีกฎหมายอนุวัติการเพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกับมาตรฐานสากล และพันธกรณีที่ประเทศไทยมีอยู่ในกฎหมายระหว่างประเทศ บทบัญญัติที่ถูกต้องดังกล่าวจึงสอดคล้องกับหลักนิติธรรมแล้ว ดังนั้น จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา

พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ มาตรา ๓๙ และมาตรา ๔๑ ไม่ขัดหรือแย้ง
ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒) (๓) (๔) (๗)

นายจรัญ ภัคดีธนากุล

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ